

Exegese 26.2: Een gesprek in de nacht

SCHRIFTGEDEELTE

Johannes 3:1-21

THEMA

Een gesprek in de nacht

EXEGESE

Johannes 3:1-21

Intro Jezus is vanwege het Paasfeest in Jeruzalem. Door Zijn wonderen heeft Hij inmiddels veel volgelingen. Maar Jezus doorziet de mensen en weet dat van een waar geloof bij hen geen sprake is. In Nicodemus krijgen we een voorbeeld van iemand die onder de indruk is van Jezus' wonderen, maar wiens ongelof door de Heiland wordt doorzien.

Vers 1 Nicodemus is lid van de orthodoxe stroming in het Jodendom, de Farizeeën. Juist zij gingen voorop in het verwerpen van Jezus. Uit de komst van Nicodemus blijkt dat niet alle Farizeeën negatief tegenover Jezus staan. Van Nicodemus wordt gezegd dat hij een 'overste der Joden' is; een machtig man die zetelt in de Joodse Raad, het Sanhedrin.

Vers 2 Op een nacht, zodat niemand hem ziet, gaat Nicodemus naar Jezus. Zijn eerste woorden zijn, zeker uit de mond van een Farizeeër, respectvol. Hij noemt Jezus 'Rabbi', Leraar, en zegt: 'wij weten' dat U van God gekomen bent. De meervoudsvorm 'wij weten' impliceert dat er meer mensen uit de kring rond Nicodemus zijn die er zo over denken. Nicodemus stelt Jezus in de gelegenheid om te verklaren Wie Hij is: zomaar een Rabbi, een grote profeet óf de Messias?!

Vers 3 Jezus reageert niet op Nicodemus' lovende woorden. Nicodemus heeft nu wel mooi verklaard wat hij meent te 'weten', maar Jezus wijst hem op wat hij écht nodig heeft: wedergeboorte! Anders is het Koninkrijk van God niet voor hem bestemd. De term 'Koninkrijk van God' of 'Koninkrijk der hemelen' doelt op de regering van de God. Die regering is nu al realiteit in de levens van gelovigen die door bekering onder de regering van God worden gesteld. Bij de wederkomst van Christus zal dat Koninkrijk ten volle doorbreken en zal heel de wereld Zijn heerschappij erkennen. De Bijbel spreekt daarom enerzijds over 'het Koninkrijk is er al' en anderzijds 'het Koninkrijk komt nog'. Jezus onderstreept Zijn woorden met 'voorwaar, voorwaar'. Dit is in het Grieks: 'amen, amen'.

Vers 4 Uit de verbaasde reactie van Nicodemus blijkt dat hij de woorden 'wederom geboren worden' letterlijk uitlegt. Daarom verduidelijkt Jezus deze uitdrukking met de woorden 'geboren worden uit water en Geest'. Het is een geestelijke geboorte, waarbij het water reinigt en de Geest vernieuwt (Ezechiël 36:25-27). Met de geboorte uit een vrouw is een mens in vleeselijke zin een levend wezen geworden. Om een geestelijk levend wezen te worden, is een geestelijke geboorte nodig.

Vers 5-7 Nicodemus is verwonderd. In de eerste plaats, omdat het begrip 'wedergeboorte' hem vreemd in de oren klinkt (vers 4). In de tweede plaats omdat Jezus zegt 'gijlieden moet wederom geboren worden.' Dat een dergelijke wedergeboorte nodig is voor het gewone volk dat het met de wet niet zo nauw neemt, daar kan Nicodemus zich wel iets bij voorstellen. Maar moeten hij en zijn mede-Farizeeën ook wedergeboren worden? Zij houden de wet toch al? Maar Jezus zegt: verwonder u niet; gijlieden ook!

Vers 8 Het gebruikte beeld klinkt bij een letterlijke lezing wat vreemd in de oren, maar wat Jezus bedoeld is: zoals je de wind hoort waaien zonder dat je weet waar hij vandaan komt of waar hij naartoe gaat, zo ervaart ook iedereen die uit de Geest geboren wordt het werk van de Geest.

Vers 9-10 Nicodemus vraagt hoe dit dan in zijn werk moet gaan. Jezus rekent eerst grondig af met het idee dat Nicodemus 'het weet' (vers 2). Hij, de grote leraar van Israël, weet deze dingen niet? Het is duidelijk wie hier de leerling en Wie hier de Leraar is.

Vers 11-13 Dan verklaart Jezus waarom Nicodemus deze dingen niet weet. Zowel de prediking van Johannes de Doper als van Jezus Zelf getuigden van wedergeboorte en bekering. Maar de Joodse leiders hebben die getuigenissen nooit aangenomen. Wanneer de getuigenissen over de 'aardse' kant van het Evangelie (de zaken aangaande geloof, bekering en wedergeboorte) door hen niet geloofd worden, hoe moet Jezus hen dan ooit de diepe geheimen van het Koninkrijk van God duidelijk maken? Pas door geloof en wedergeboorte krijgt een mens dieper 'verstand van God en Goddelijke zaken' (Psalm 119:52 berijmd). Jezus, is de Enige die de hemelse dingen kan leren, omdat buiten Hem, Die uit de hemel is afgedaald, niemand tot in de hemel is opgevaren. Dit vers wil niet zeggen dat Jezus eerst naar de hemel is opgevaren en daarna is afgedaald, maar wil slechts benadrukken dat Jezus de Enige is die de hemelse dingen weet.

Vers 14-16 Pas nu gaat Jezus Nicodemus werkelijk antwoord geven. De dingen waar Jezus over gesproken heeft, kunnen slechts gebeuren doordat de Zoon des mensen net zoals de slang in de woestijn zal worden verhoogd (Numeri 21). Elke Israëliet die in de woestijn als straf van God door een slang gebeten werd, werd van de dood gered wanneer hij op de verhoogde slang keek. Zo zal iedereen die op de verhoogde Christus ziet, niet verloren gaan, maar het eeuwige leven hebben! Deze verhoging zal werkelijkheid worden aan het kruis (Johannes 12:32-33). Dit is het Evangelie in een notendop!

Vers 17-21 De komst van Jezus is niet om te veroordelen, maar om zalig te maken! Dat er toch een oordeel is, komt doordat de mensen de duisternis verkiezen boven Jezus, het Licht der wereld. Jezus, brengt namelijk de boze werken, alles wat niet is naar Gods wil, van de mens aan het licht. Als het verkeerde van en in een mens aan het licht komt, moet hij schuld belijden, de zonde beëindigen. De boze mens haat daarom dit Licht. Wie echter leeft uit de waarheid die in Christus verschenen is, hoeft het licht niet te vrezen.

Tot slot Zo eindigt het gesprek met Nicodemus. De Bijbel noemt hem nog tweemaal. In Johannes 7:50 lezen we hoe hij het voorzichtig voor Jezus opneemt. In het 19e hoofdstuk van dit Evangelie staat hoe hij samen met Jozef van Arimathea Jezus begraaft. Hoewel de Bijbel ons dit niet met zekerheid zegt, wekken deze geschiedenissen wel de indruk dat ook voor Nicodemus de verhoogde Jezus de Bron van behoud is geworden.

GELOOFSLEER

Maak gebruik van alle achtergrondinformatie van het kernwoord wedergeboorte van het ABC van het geloof.

DL 1 art. 2 en 4	Geloof en ongelooft
DL 3/4 art.12	Wedergeboorte
HC zondag 3	Wedergeboorte
NGB art. 24	Wedergeboorte
Ezechiël 36:26	Een nieuw hart
Johannes 3:16	Het Evangelie

GEBEDSPUNTEN

- Heere, U zei tegen Nicodemus dat we opnieuw geboren moeten worden door de Heilige Geest. Wilt U dat bij ons doen als dat nog niet gebeurd is. Maak ons kinderen van U.
- Heere, de Israëlieten moesten naar de verhoogde slang kijken toen ze gebeten waren. Wij mogen kijken naar het kruis, waar U verhoogd bent en de straf hebt gedragen. Vergeef ons onze schulden en red ons.
- Wilt u zijn met alle mensen en kinderen die net zoals Nicodemus heel veel vragen hebben over de Bijbel en over U. Wilt U iemand sturen die hun vragen kan beantwoorden.

PSALM- EN LIEDLIJST

Psalm 36:2	Uw goedheid Heer, is hemelhoog
Psalm 119:17	Leer mij o Heer, de weg, door U bepaald
Psalm 145:3	Zij zullen uit de volheid van't gemoed
Lied	Alzo lief had God de wereld
Lied	Op die heuvel daarginds

INTRODUCTIE OP DE VERTELLING

Het ABC van het geloof behandelt het kernwoord wedergeboorte aan de hand van de geschiedenis van Nicodemus. Heb je geen mogelijkheden om het filmpje te bekijken met de kinderen, dan kun je hier voor jezelf wel veel informatie vinden voor de introductie van je vertelling.

Een andere introductie is om een lege noot mee te nemen. Je laat de noot zien en vertelt dat het vandaag gaat over een tekst die wel het Evangelie in een notendop wordt genoemd. Je doet de noot open en haalt er een briefje uit met de tekst uit Johannes 3:16.